

Justitsministeriet
Det Internationale Kontor
E-mailes til jm@jm.dk

STRANDGADE 56 · 1401 KØBENHAVN K
TLF. 32 69 88 88
FAX 32 69 88 00
CENTER@HUMANRIGHTS.DK
WWW.MENNESKERET.DK
WWW.HUMANRIGHTS.DK

DATE 14/10-2008
J.NR.
540.30.19170

Vedrørende høring over udkast til forslag til folketingsbeslutning

Institut for Menneskerettigheder har den 9. september 2008 modtaget et udkast til forslag til folketingsbeslutning til rådsafgørelse om oprettelse af Den Europæiske Politienhed (Europol) med anmodning om eventuelle bemærkninger.

Instituttet har af ressourcemæssige årsager desværre ikke haft mulighed for at foretage en detaljeret gennemgang af udkastet til folketingsbeslutningen.

Instituttets bemærkninger af mere generel karakter fremgår af det vedhæftede notat.

Instituttet beklager den sene besvarelse.

Der henvises til jeres j.nr. 2007-3000/21-0059.

Med venlig hilsen

Birgitte Kofod Olsen
Vicedirektør

Notat om forslag til folketingsbeslutning om udkast til rådsafgørelse om oprettelse af Den Europæiske Politienhed (Europol)

1. Baggrund

Baggrunden for det fremlagte udkast til folketingsbeslutning er at gøre det muligt for Danmark snarest kan hæve sit parlamentariske forbehold over for udkastet til rammeafgørelse, således at det ikke er til hinder for en vedtagelse i Rådet af udkastet til rådsafgørelse.

Den nuværende konvention om oprettelse af en europæisk politienhed (Europol) med de tilhørende tre tillægsprotokoller foreslås erstattet af en Rådsafgørelse, idet det herved vil blive lettere at tilpasse en sådan afgørelse ændrede omstændigheder og nye politiske prioriteringer. Ved forslaget oprettes Europol som en EU-enhed over De Europæiske Fællesskabers almindelige budget i lighed med andre tilsvarende EU-enheder, f.eks. Eurojust og Cepol.

Med det foreliggende udkast til rådsafgørelse udvides Europolis virksomhed inden for flere områder, og som eksempler kan følgende nye tiltag nævnes:

1. Europol sikres mulighed for at kunne bistå medlemsstaternes kompetente myndigheder med at bekæmpe andre former for grov kriminalitet uden den nuværende begrænsning om, at der skal være konkrete indicier for, at der foreligger en kriminel organisation, jf. udkastets artikler 3 og 4 samt bilag I.
2. Europolis informationssystem indhold udvides til bl. a. også at omfatte lagring af oplysninger om ”påståede strafbare handlinger”, se forslag til artikel 12, stk. 3.
3. Adgangen til at søge i Europolis informationssystem udvides, således nationale enheder får adgang til direkte at registrere oplysninger og foretage søgning i informationssystemet, herunder om mistænkte, se forslagens artikel 13, stk. 1, og således at de kompetente myndigheder, som medlemsstaterne har udpeget, kan foretage en begrænset søgning i informationssystemet, jf. udkastets artikel 13, stk. 6.
4. Der åbnes adgang for, at Europol kan behandle og registrere oplysninger fra private, jf. udkastets artikel 24.
5. For så vidt angår samarbejde med 3. lande og internationale organisationer, vil der være mulighed for udveksling af oplysninger, inden ikrafttræden af aftaler, der måtte være indgået om udveksling af særlige oplysninger, herunder personoplysninger og klassificerede oplysninger, hvis ”det er nødvendigt for den lovformelige udførelse af Europolis opgave”.
6. Ændring af stemmeregler for Europolis Styrelsesråd og Rådet, herunder således at Styrelsesrådet fremover træffer afgørelse med to-tredjedeles flertal, medmindre andet udtrykkeligt fremgår af rådsafgørelsen, se forslagens artikel 36.

2. Vurderingsgrundlag

Det er instituttets vurdering, at forslaget ud fra en menneskeretlig tilgang særligt vedrører Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om den enkelte borgers privatliv, herunder beskyttelse af personoplysninger.

Det følger af menneskerettighederne, at tre betingelser skal være opfyldt ved en begrænsning af borgernes friheder og rettigheder. Betingelserne vedrører lovhjæmmel, lovligt hensyn og nødvendighed/proportionalitet.

Den første betingelse skal forstås således, at national lovgivning skal indeholde en bestemmelse, som hjemler adgang til at foretage indgrebet.

Den anden betingelse er, at der skal kunne påpeges et lovligt formål. Ud fra en menneskeretlig betragtning er terrorismeforebyggelse og grov kriminalitetsbekæmpelse et lovligt hensyn, som kan legitimere et indgreb.

Ved gennemførelsen og anvendelsen af forslagets bestemmelser må det imidlertid sikres, at konventionens krav til nødvendighed og proportionalitet imødekommes, og den tredje betingelse vedrører således kravet om proportionalitet ved anvendelsen af hjemlen. Udgangspunktet for indsatsen over for terrorisme, organiseret kriminalitet og andre former for organiseret kriminalitet skal tages i den menneskeretlige og retssikkerhedsmæssige beskyttelse, og borgernes interesse skal kun afbalanceres over for stats- og myndighedsinteresser i undtagelsessituationer. Det skal derfor i praksis sikres, at indgrebet fremstår som det mindre indgribende middel, der med rimelighed kan bringes i anvendelse under de konkrete omstændigheder. Instituttet har således tidligere i sit høringssvar af 25. september 2002 vedrørende det danske forslag om protokol til ændring af Europol-konventionen peget på risikoen for krænkelse af menneskeretlige forpligtelser ved videregivelse af oplysninger til tredjelande med et lavere beskyttelsesniveau end det land, som har afgivet oplysningen. Instituttet har også i høringssvar af 2. maj 1997 (om Europol-konventionen), 23. november 2001 (om antiterrorpakken), af 13. maj 2004 (om logningsbekendtgørelsen), af 14. september 2004 (til rammeafgørelse vedrørende registrering af data), af 24. marts 2006 (om styrkelse af indsatsen for at begrænse terrorisme) behandlet spørgsmål i relation til den menneskeretlige beskyttelse af individet. Høringssvarene kan findes på [www.menneskeret.dk/-Danmark/høringssvar](http://www.menneskeret.dk/-Danmark/horingssvar).

3. Instituttets bemærkninger

EU har igennem en længere årrække, særligt i årene efter 2001, i væsentlig grad styrket politiets og anklagemyndighedernes arbejde ved blandt andet at indføre den europæiske arrestordre og styrke organisationer, som samarbejder på tværs af landegrænser, som f.eks. Europol og Eurojust.

Det foreliggende udkast til rådsafgørelse om Europol styrker Europol og de nationale myndigheders indsamling, analyse og udveksling af oplysninger og

efterretninger om borgere med henblik på terror- og kriminalitetsbekæmpelse, ligesom de nationale myndigheders samarbejde indbyrdes og med Europol styrkes.

Udkastets kapitel III fastsætter fælles bestemmelser om behandling af oplysninger og kapitel V fastsætter sikkerhedsbestemmelser omkring databeskyttelse og datasikkerhed, herunder tilstedeværelsen af de nationale kontrolinstanser, Den fælles kontrolinstans samt det nye tiltag i forslaget om en databeskyttelsesansvarlig.

Det er Institutets opfattelse, at udvidelsen af den personkreds, der kan søge i informationssystemet aktualiserer behovet for et meget højt sikkerhedsniveau, herunder bestemmelser om registrering (logning). Det bemærkes i den forbindelse, at hvis andre danske kompetente myndigheder end Rigspolitichefen skal have direkte kontakt til Europol, skal der tages højde for persondatalovens regler om videregivelse af oplysninger i de nærmere retningslinjer, som skal udarbejdes i den forbindelse, jf. herved bl.a. Datatilsynets høringsvar af 26. august 2004 til L 6 (Forslag til lov om ændring af lov om gennemførelse af Europol-konventionen mv.). Institutet kan også i øvrigt tilslutte sig Datatilsynets bemærkninger i høringsvaret, herunder Datatilsynets bemærkning om, at al adgang til Europols edb-baserede datasamlinger bør logges, ligesom der kun bør gives direkte adgang til at søge i informationssystemet for myndigheder, som har opgaver, der relaterer sig til alvorlig international kriminalitet

Institutet henviser endvidere til tidligere afgivne høringsvar, jf. ovenfor afsnit 2.

4. Menneskerettighedsfremmende bemærkninger

Institut for Menneskerettigheder finder samtidigt anledning til at bemærke, at den styrkelse af de retshåndhævende myndigheders arbejde over landegrænserne ikke modsvares af garantier, herunder minimumsgarantier, for retssikkerhed for mistænkte og tiltalte EU-borgerne, i sager, der vedrører grænseoverskridende kriminalitet. Kommissionens Grønbog "Retssikkerhedsgarantier for mistænkte og tiltalte i straffesager i EU", 2004, Kommissionens grønne bog af 26. april 2006 "Uskyldsformodningen" og Rådets afgørelse af 12. februar 2007 om oprettelse af særprogrammet "Strafferet" for perioden 2007-2013 udgør initiativer på området.

Institut for Menneskerettigheder, 14. oktober 2008/ Helle Schaumann